

GAZETA TRANSILVANIEI

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . . . 24 — cor.
Pe 6 luni . . . . . 12 — "
Pe 3 luni . . . . . 7 — "
Pe o lună . . . . . 2.50 cor. Numărul 10 ban.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Proprietar: Tip. A. Mureşianu: Branice & Comp.
Redactor responsabil: Ioan Făgărăşan.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15.

Inseratele se primesc la administraţie.

Preţul după tarif şi învoială. — Manuscrisele nu se înapoiază.

Cum interpretăm noi discursul deputatului Dr. Schmidt.

Braşov, 4 Martie v. 1917.

II.

Păreră poporului, mai cu seamă când este la mijloc o amărăciune atât de mare ca cea urmată din invaziunea neomenească a Românilor, este atât de preocupată şi de subiectivă, încât cu, anevoie se poate numi justificată. Cel păgubit merge aşa de departe, încât în bănuiala sa nu face deosebire cu învinuirea între vinovaţi şi nevinovaţi şi dacă ar fi cu putinţă ar face răspunzătoare toată lumea pentru nenorocirea sa. Aşa se întâmplă şi în cazul de faţă, căci aşa este psihologia poporului şi nu se poate schimba de azi pe mâine. Din acest motiv ni se pare cu mult prea aspră învinuirea, ce ni se aduce nouă Românilor, când se zice: „...partea mult preponderantă a Românilor din Transilvania n'au fost de lipsă să se refugieze. Averea acestor Români nerefugiaţi natural că a rămas neatinsă, ba la mulţi s'a înmulţit chiar, căci îndată ce au fost lăsaţi singuri, s'a început un jaf nebunesc. În toate comunele evacuate, natural unde locuiesc Români, casele nelocuite au fost jefuite, fireşte nu de soldaţii români, ci de Români noştri...“

Insuş domnul deputat critică în vorbirea sa faptul, că refugierea s'a întâmplat atât de fără de veste, încât oamenii mai săraci nici n'au avut putinţă şi nici mijloacele materiale, cu ce să se refugieze în zăpăciala aceea. Şi dacă mai considerăm împrejurarea slevată în şedinţa publică a oraşului Braşov, „că anume ordinele superioare lăsa să se înţeleagă, că să fie evacuată pre cât se poate numai populaţiunea săsească şi maghiară, ordin care să se comunice din gură în gură“, (vezi Kronstädter Zeitung Nr. 4 din 5 Ian. 1917) — lucru, pe care domnul deputat Dr. Schmidt de sigur nu l'a ştiut, căci dacă l'ştia, găsea oarecare scuză parţială măcar pentru nerefugierea Românilor în masă — credem a slăbi mult din gravitatea acuzei, ce li se aduce la cei rămaşi acasă. Astfel rămânerea lor acasă nu poate fi tălmăcită nici ca lipsă de patriotism, nici ca intenţiune de a se îmbogăţi din jaf, ori cât de sărac e poporul nostru şi oricâte însuşiri rele i s'ar putea număra la răboj.

Condamnă şi noi cu toată asprimea cazul cu casa parochului evanghelic din Răşnov, care a fost luat în folosinţă de un preot ne-socotit de aj noştri şi unde, după cum se susţine s'ar fi făcut orgii, şi nu dăm crezământ nici scuzei, ce unii voesc să o invoace, ca şi cum s'ar fi mutat acolo pentru a o feri de jaf; lucrul acesta nepermis şi de pildă seducătoare şi rea pentru credincioşi trebuie înfierat cu toată asprimea şi se pare, că conştiinţa totuşi l-a muştrat pentru păcatul comis, căci dacă era răutatea atât de mare, n'ar fi lăsat totul neatins.

Are mare dreptate însă domnul deputat, când susţine că „jefuitorii au fost aşadar singurii, cari şi-au păstrat averea nu numai neatinsă, ci şi-au şi înmulţit-o încă“, greşeşte însă când referă acest fapt

urât exclusiv la Români şi când afirmă, că aceştia şi-ar fi vândut cu preţuri mari vitele şi produsele la armate. Dacă ar fi avut puţină bunăvoinţă numai a se orienta exact, de sigur afla cazuri deplorabile de jaf şi în localităţi, unde nu locuiesc Români; iar vite şi produse abia au rămas de vânzare, dovadă situaţiunea actuală, când aprovizionarea întâmpină atâtea greutăţi şi vitele sunt aşa de rari şi de scumpe, cum nici când nu credem să le fi plătit armatele rechiziţionătoare.

Nu mai încapă nici o îndoială, că şi noi dorim din inimă, ca statul să acorde despăgubiri tuturor acelor, cari au suferit în orice mod în urma războiului şi nu din vina lor proprie, pentru că numai aşa se poate restabili echilibrul economic sdruncinat şi reface clasa producătoare şi de contribuabili la acoperirea trebuinţelor publice. Ținem de natural a accentua şi aceea, ca jefuitorii de orice natură fără deosebire să fie obligaţi solidar a contribui cu avutul lor la acoperirea daunelor făcute, pentru ca şi în acest mod să se statueze exemple contra unor astfel de făcători de rele, cari îşi uită de sine şi de nevoile semenilor lor năpăstuiţi.

Autorităţile noastre civile şi militare au avut totdeauna buna reputaţiune, că proced cu toată temeinicia, şi cu toată echitatea şi conştienţozitatea necesară, fapt, care l-am relevat la fiecare ocaziune şi-l putem confirma azi cu mai mare aplomb şi suntem siguri, că va procedu cu toată severitatea legală faţă de toţi cei ce se vor fi făcut culpabili faţă de datoriile lor de cetăţeni loiali şi cinstiţi, deci apelul din discursul, ce ne preocupă, ar fi absolut de prisos, dacă n'ar suna în prima linie faţă de Români din patrie. Stăm însă cu fruntea senină şi înălţată înaintea verdictului absolut drept al tribunalelor noastre militare şi civile, cari de sigur vor înfiera după cuviinţă cazurile de infidelitate faţă de patrie şi de călcarea legilor, căci nu poate fi nici la noi pădure fără uscătură, mai ales după ce timp de aproape patru decenii conducătorii politicii noastre, în lipsa de orice control şi concurenţă, au creat atmosfera nefastă a intransigenţei naţionale, înlăturând dela cârmă nu numai pe conducătorii legali chemaţi a merge înaintea turmei lor cuvântătoare, ci suprimând cu furie elementară orice glas cumpătat de moderaţiune politică, de acomodare la împrejurări şi de aşezare în cadrele constituţiunei statului ungar. Doar este lucru bine cunoscut tuturor, cu câtă ironie era tratat până şi înţeleptul politician Dr. Alexandru Mocsonyi de către tinerii svăpăiaşi, cari se credeau semizeii neamului românesc şi infalibili judecători absoluţi în chestii de conducere şi reprezentare a Românilor din patrie. Numai vorbim de ceilalţi mulţi mai mărunţi, cari nu se puteau întemeia pe reputaţiunea şi autoritatea unui Mocsonyi, căci ei erau priviţi cu dispreţul suveran ca nişte cantităţi absolut negliabile. Fatalitatea a voit însă să răstoarne cu atâta bruschetă toată clădirea fantastică ridicată de închipuirea lor nereală şi să-i deş-

tepte la cap, ca să nu mai păcătuiască atât de amar faţă de acest neam românesc oropsit de toţi şi bătut de bruma tuturor viscoalelor isvorâte dinlăuntru şi din afară.

Reasumând deci în scurte cuvinte interpretările noastre faţă de enunţaţiunile din discursul deputatului sas Dr. Schmidt, trebuie să ajungem la concluziunea, că oricât de multe greşeli şi fapte condamnabile şi penibile a comis o parte a poporului nostru, ţărani şi intelectuali deopotrivă, totuş timbrarea lor în mod atât de necruţat şi generalizarea acuzelor — poate neintenţionată — a fost prea aspră şi exagerată; iar pe de altă parte tablourile de disperare ale stării create neamului săsesec în special sunt cel puţin zugrăvite în colori prea somorâte, ca şi când anume ar căuta să provoace compătimirea generală şi exclusivă interesare a tuturor factorilor chemaţi să saneze ranele grele — fără îndoială — suferite.

Aceasta însă nu justifică absolut de loc atacurile vehemente ale presei noastre, căci trebuie să ținem cont de sentimentele fiecăruia mai aprinse pentru neamul său şi să ne punem şi noi în poziţiunea dănsului în asemenea împrejurări. Ca fii credincioşi ai acesteia mame, ai patriei comune, trebuie să ne călăuzim un principiu: anume, că cu toţii suntem membrele unui singur organism şi numai conlucrarea lor armonică poate aduce sănătatea şi puterea, ce trebuie să desvolte acest organism. Ingrijirea deopotrivă a tuturor acestor organe este prima lege a firei şi neglijarea unuia dintr-ăsele este identică cu amputarea lui şi în consecinţă stingherirea activităţii şi manifestaţiunilor lui. Războiul va trece odată şi ranele cauzate de el destul vor fi de adânci. Să ne cruţăm cel puţin seninătatea gândirii şi curăţenia sentimentelor şi închegându-ne într'un singur corp solid patriotic să ne cinstim reciproc ca fiii buni ai acesteia mame dulci şi chiar de a-veni să ne facem observaţiuni şi imputări unii altora, să le facem cu gândul de îndreptare şi nu de răzbunare, cu dragostea de frate ertător şi nu cu gândul de compromitere ori înjosire, ajutându-ne unul pe altul la înălţare şi înflorire prin străduinţă proprie individuală şi nu prin nedreptăţire ori chiar prin nimicire imprumutată. Numai în respectul reciproc, în dragostea frăţească şi în ertarea greşelilor deapropelui se manifestează cultura adevărată, la individ ca şi la popoare întregi. Facem deci apel la superioritatea culturală săsească să se îmbrace cu pe viitor în haina aleasă a luminei adevărate, pentru ca să străluciască si mai departe ca exemplu de imitat la cei mai puţin favorizaţi de soarte.

V-u.

Revoluţia din Rusia.

Kopenhaga, 15 Martie. — Despre revoluţia din Petersburg au mai sosit următoarele amănunţi:

Lupta cu poliţia.

Joia trecută armata a făcut încercarea de a risipi mulţimea uriaşă, cu ajutorul focurilor de mitraliere pe piaţa Newski Prospekt. Mulţimea a atacat pe polişti, i-a doborât la pământ şi călcându-i în picioare până ce au încetat din viaţă. La sosirea trupelor, peste 150 polişti erau parte omorâţi, parte grav răniţi.

Inchiderea Burselor din Petersburg.

Geneva, 15 Martie. — Din Petersburg a sosit aci următoarea telegramă: Acti domneşte o agitaţie colosală în urma noiei stări de lucruri provocată de revoluţie.

Bursa, care la izbucnirea revoluţiei s'a manifestat printr'o mare scădere a valorilor a fost închisă.

Proclamaţiunea a comitetului executiv.

Petersburg, 15 Martie. — Agenţia telegrafică din Petersburg mai anunţă: Populaţia din Petersburg s'a arătat în ultimul timp foarte iritată din cauza greutăţilor de aprovizionare şi dezorganizării mijloacelor de transport, făcând responsabil guvernul de toată această stare de lucruri. Guvernul dându-şi seamă de gravitatea situaţiei şi prevăzând turburările a luat de cu vreme măsurile necesare. Intre altele consiliul de miniştri a hotărât închiderea Dumei. Dar în ultima şedinţă dela 11 Martie, Duma a hotărât să nu se supuie acestui ordin, ci să fie mai departe şedinţe. Apoi s'a şi format un comitet executiv compus din 12 deputaţi ai Dumei, în frunte cu preşedintele Rodzianko. Acest comitet şi-a luat rolul de guvern provizor, dând următoarea proclamaţiune către naţiune şi armată:

„Agitaţia şi turburările din ultimile zile sunt numai datorite politicii vechiului guvern, ceea ce a îndemnat comitetul executiv să ia în mână conducerea treburilor ţării şi siguranţei publice. Apelăm acum la populaţie şi la armată ca să ne sprijinească întru îndeplinirea grelei noastre sarcini, ajutându-ne să alcătuim un guvern, care să fie preventiv faţă de nevoile populaţiei imperiului, şi să se bucure de încrederea acestei populaţii.“

Într'un alt apel, comitetul executiv îndeamnă trupele, lucrătorii dela fabrici, amployaţii dela căile ferate şi dela bănci să-şi împlinească mai departe datoria reîncepându-şi activitatea.

Arestarea foştilor miniştri.

Comitetul executiv sprijinindu-se pe masele revoluţionare şi pe cei 30.000 soldaţi din Petersburg cari s'au unit în toate privinţele cu revoluţionarii, au arestat pe toţi miniştri din cabinetul condus de prinţul Galitzin. Duma a declarat ca neexistent guvernul ţării. Deputatul Gronski a fost însărcinat de comitetul executiv al Dumei să conducă agenţia oficială telegrafică din Petersburg.

Unde e ţarul? Ce face ţarul?

Stockholm, 15 Martie. — În Londra a provocat senzaţie, că de Duminecă n'au mai sosit zările ruseşti, iar telegrama oficială din Petersburg care anunţă izbucnirea revoluţiei, nu poartă nimica despre ţar. În momentul de faţă, ţarul se află pe front la cartierul general rus şi cu mare nerăbdare se aşteaptă ce hotărâre va lua dânsul. Va trimite oare pe generalul Alexiev cu trupe la Petersburg, pentru a înăbuşi revoluţia şi a elibera guvernul, sau va declara ca bun făcut pasul comitetului executiv al Dumei, care n'a luat în considerare ucazul ţarului de a se închide Duma, arestând ca pe nişte simpli delievenţi pe miniştri.

Ţarul prizonier?

Berna 17 Martie. A sosit ştirea, că Ţarul pe drumul dela Petersburg spre Moscova, a fost făcut prizonier de revoluţionari în tren şi a fost silit să abdice.

Până acum nu se ştie încă, unde se află familia ţarului. Se presupune,

că ţarina Alexandra şi ţarina-mamă, se află acum sub protecţia japoneză. Ţarina a rămas tot timpul în palatul din Zarskoje Selo, şi încă la 9 Martie au primit în audienţă pe ambasadorii japonezi, belgian, sârb, danez, siamez.

Daly Chronicle publică o telegramă din Petersburg, după care ţarina stă sub paza revoluţionarilor.

Marele duce Chiril Wladimirovits, care s'a pus la dispoziţiunea revoluţionară, este un văr al ţarului Nicolaie, şi adjutantul lui.

Marele duce Nicolae Nicolaivits a telegrafat lui Rodzianko, că în înţelegere cu şeful statului maior Alexiev a rugat pe ţar să conformeze împrejurările, luând singura hotărâre posibilă în aceste momente, pentru a „salva“ Rusia şi a aduce războiul la „bun sfârşit“

Manifestul Ţarului.

Petersburg 17 Martie. Agenţia telegrafică publică un manifest al ţarului Nicolaie prin care îndeamnă la organizarea tuturor forţelor pentru învingerea duşmanului şi spune că de oarec nu vrea să se despărtească de fiul său pe care îl iubeşte foarte tare, abdică, renunţând la tron în favoarea fratelui său Michael Alexandrovici, căruii îi ordonă să deie un jurământ inviolabil asupra constituţiei.

Nicolae Nicolaevici generalisimus. Amsterdam 17 Martie. Bonar Law a comunicat în casa de jos că ţarul a renunţat la tron în favoarea fratelui său Michael Alexandrovici, numind pe Nicolae Nicolaevici generalisimus armatei ruseşti.

Galitzyn s'a sinucis.

Stockholm 17 Martie. Gazetele din Suedia comunică că fostul ministru preşedintele Galitzyn s'a sinucis. Ţarina a fost rănită.

Podul dela Terijokj aruncat în aer.

Stockholm 17 Martie. „Socialdemokraten“ anunţă că Finlandezii cer convocarea Landtagului, spre a se pronunţa la noua situaţie. Podul dela Terijokj care leagă Finlanda de Rusia a fost aruncat în aer.

Războiul civil bate la uşă.

Rotterdam 17 Martie. „Times“ scrie: Grijă de căpetenie a noului guvern este câştigarea partidului socialist din Dumă. Regimul cel nou cu greu poate conta pe oamenii de încredere ai muncii, deoarece aceştia văd în primul rând de interesele poporului. Din această cauză se pot naşte ciocniri teribile. Socialiştii au hotărât Marţi de a da guvernului concursul lor, dar numai sub condiţia, dacă se dispune alegerile generale pentru întrunirea constituantă. Partidul socialist a publicat Mercuria o proclamaţiune a cărei ton revoltator a băgat spaimă în guvernul provizoriu paralizând deciziunea sa de a aresta pe toţi miniştri ai fostului guvern. Times conchide: În caz că guvernul provizoriu nu îşi va asigura concursul reprezentanţilor muncii, se va naşte un războiu civil cu toate grozăviile lui.

Ţarul se află pe picior liber.

Stockholm 17 Martie. Ţarul se află pe picior liber în apropiere de cartierul general, care se află la Pskow.

Revoluţia un schimb de miniştri.

Berlin 17 Martie. „Germania“ scrie: Noi ştim că lovitura de stat din Rusia nu însemnează mai mult de cât nenumăratele sale schimbări de miniştrii de până acuma, pe cari le-am văzut în decursul războiului destul de des.

Miljukow contra lui Kerenski.

Stockholm 17 Martie Cercurile revoluţionare consideră revoluţia ca victorios terminată. După ei problema cea mai arzătoare a Rusiei este îndeplinită. Acum însă îşi stau faţă în faţă fanaticii războiului, Miljukow şi prietenii păcii Kerenski şi Dscheidse. Toate informaţiunile indică că ţinta războiului al progresiştilor a fost revoluţia internă.

Această ţintă a fost atinsă: Pan slavismul şi-a trăit însă viaţa.

